

A fogak

Mitől szép a mosolyunk?

Csecsemőként szinte semmi, óvodásként húsz, felnőttkorban akár harminckét okunk is akad, hogy aggódjunk egy fogorvosi vizsgálat előtt. A fogaink épségéért nem is annyira a genetika, mind inkább a szájhygiéniánk a felelős. Nézzük meg, hogyan is épül fel egy egészséges fog, amelyre mindannyian vágyunk!

Az emberi fog az állcsontokban rögzítve található, legkeményebb anyag. Gyermekkorban 20 tejfog, míg felnőtteknél 32 maradandó fog található a szájüregben. A tejfogak fél-egy éves kor környékén kezdenek kinőni és közel két éves korig tart, míg az összes kibújik. A maradandó fogak 7 éves kor környékén indulnak növéssnek, és a 14. életév betöltése közelében a hetes őrlőfogak is megjelennek.

A bölcsességfogak felnőttkorban, vagy egyáltalán nem nőnek ki, utóbbiak esetében szájon belül csak 28 fogat számolhatunk, de a bölcsességfogak attól még az állcsontban, elő nem tört állapotban megmaradnak. Legelő az úgynevezett metsző fogak, mellettük a szemfogak, majd a rágásért felelős kisírlő és őrlőfogak találhatóak.

A fogak felépítése

Főntről lefelé haladva három részre: a koronára, a nyakra és a gyökérre oszthatjuk a fogakat.

A koronát, azaz a szájon belül jól látható részt, kívülről a fogzománc borítja. Ez a szervezet legkeményebb anyaga, kalcium, fluor és foszfor képezik a főbb alkotóanyagait. A fog belseje felé haladva az úgynevezett dentin réteg következik, amely már élő szövetekből áll, de még ez is egy igen kemény szövetfajta. Jóval ruganyosabb

a zománcnál, de szervesanyag-tartalmának köszönhetően könnyebben hajlamos a szuvasodásra. Ennek színe sárgás, ezért idővel, amikor lekopik a zománc, ez a sárgás szín dominál a fogakon. Legbelül, a fogbélüregben a fogbelet található, melyet sűrűn áthálózhatnak az erek és idegek.

Fognyaknak nevezzük a zománc és a gyökér közti átmeneti szakaszt, melyet dentin réteg alkot.

Az íny alatti részen a gyökeret az úgynevezett cement fedi. A gyökérhártya ennek a külső rétegén helyezkedik el, a fogak megfelelő rögzülését biztosítja a cement és a csont között. Megkülönböztethetünk egy, illetve többgyökerű fogakat is. Jellemzően az elülsők tartoznak az előbbi kategóriába, míg az őrlőfogak az utóbbiba. A fogak gyökereinek száma előlről hátrafelé növekszik.

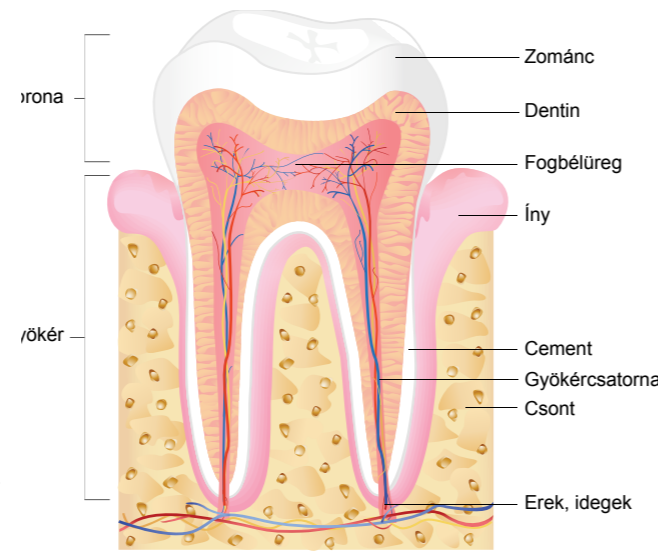
Feladatuk

A legnyilvánvalóbb és elsődleges feladata a fogaknak a rágás. Ezen felül azonban a hangképzésben és az arc szimmetriájának, ez által a szépségének is szerves részét képezi.

Tejfog vagy maradandó fog?

Sokféle különbséget fedezhetünk fel a két fogtípus között. A tejfog koronája kisebb, világosabb és a

gyökere a maradandó fog előtörésekor felszívódik. Kisebb gyökereknek köszönhetően kevésbé stabilan rögzül a fogínyben. Ezzel szemben a maradandó fogak nagyobbak és sárgásabb színűek. A fogaink csak akkor károsodnak el tőlünk egy életen keresztül, ha gondoskodunk róluk. Hiába a szervezetünk legkeményebb anyaga a zománc, ha nem ápoljuk szánk higiéniját, számos tényező fenyegetheti fogaink épségét. Ezért bányunk körültekintően azok ápolása során, hogy mosolyogva ülhessünk a fogorvosi székbe!

Tudta-e?

Sokáig létezett az a tévhit, hogy a fogak romlásáért kis ártó kukacok felelősek.

A foghúzás ma már a gyógyítás részét képezi, azonban a középkorban sokszor büntetésként vagy kínzásként húzták ki az ép fogakat.

A fogorvost kérdeztük

Kérdéseinkre

Dr. Görög Gábor szájsebész szakorvos válaszolt

Számtalan hirdetés és reklám ígér nekünk szebbnél szebben mosolyt, és egészséges fogakat. Ezekkel kapcsolatban kérdéseinket Dr. Görög Gábor fogszakorvos segít megválaszolni, hogy ne kelljen takargatni a szánkat és bátran mosolyoghassunk egész nap!

Egészséges fogak esetén, milyen gyakran kell fogorvosi szűrésre járni?

Fél éves időszakot követően javasoljuk a fogorvosi szűrővizsgálatot, valamint a fogkövek eltávolítását. Ezek jelentőségét nem győzzük hangsúlyozni, hiszen ilyen módon mindenki könnyedén elkerülhetné a kellemetlen beavatkozásokat.

Melyek az első jelei fogaink romlásának?

A szuvaság megállapításához speciális eszközök kellenek. A páciensek sok esetben sajnos már csak akkor mennek el vizsgálatra, ha fájdalmat éreznek, vagy a fogaik mozogni kezdtek. Így viszont már a kezelésük is lényegesen bonyolultabb. Talán leggyakoribb a kellemetlen lehelet vagy a fogak közé ékelődő ételmaradék. A rendszeres ellenőrzés ilyen szempontból rendkívül fontos.

Milyen a jó fogkefe? Mennyi időnként érdemes cserélni?

Ez egyénenként változik, de legtöbbször a közepesen kemény sörtével rendelkező fogkefét javasoljuk. A fogkefe cseréje akkor indokolt, ha a fogkefesörték végei elvesztik színüket, vagy párhuzamoságukat. Jó fogmosási technika esetén 4-6 hónapig is használhatunk egy fogkefét.

Ajánlott-e a fogfehérítés? Létezik természetes módszer?

A fogfehérítésről megoszlanak a vélemények. A fog kifehérítése

általában erős maróanyaggal történik, mely hosszú távon károsíthatja a fogakat, nem beszélve arról, hogy a pótlásokat (tömések, koronák) nem fehériti ki. Ezen kívül, ha tartós eredményt szeretnénk, ezt a beavatkozást sajnos körülbelül félevente meg kell ismételnünk, hiszen a zománcra lerakódott mikro méretű szennyeződések fokozatosan sötétebbé teszik a fogakat. Természetesen, ha valakinek az átlagtól sokkal sötétebbek a fogai és a fehérités a leendő esztétikát nem befolyásolja negatív irányba, javasolhatjuk a beavatkozást, amely elvégezhető a rendelésben, de léteznek otthoni fogfehérítők technikák is.

Melyek az ingyenes fogorvosi beavatkozások a körzeti orvosnál?

Az alap konzerváló fogászati, parodontológiai és gyermekfogászati beavatkozások OEP finanszírozottak. Ide tartozik például a fogkő eltávolítás, a tömés, a barázdázás, a gyökérkezelés. Ezekről érdemes a körzeti fogorvosnál érdeklődni, mert a rendelők között előfordulhat különbség. A pótlások készítése szinte minden esetben térítéses alapon történik. Ezen beavatkozásokhoz technikai munka szükséges, ez jelentősen emeli a végösszeget, amelyből a biztosító támogatása szinte elhanyagolható.

Mit lehet a hőmérsékletre érzékeny fogak esetén tenni?

Ilyen problémákat általában a szabaddá vált fognyak okoz. Rendkívül

sok fogkrémet népszerűsítő reklámmot láthatunk. Ezek közül mind-egyik más-más problémában segíthet. Az utóbbi időben meglehetősen sok készítmény jelent meg a piacon, mely ezt a célt szolgálja. Kiválasztásukban fogorvosunk lehet a segítségünkre. Amennyiben ez nem oldja meg a problémát, léteznek különböző lakkok, vagy esetleg sebészeti módszerek a fognyak fedésére.

Az éjszakai fogcsikorgatás okoz-e gondot?

Igen. Ilyen természetű problémák olyan személyek esetében jönnek elő, akiket nagy mennyiségű stressz ér. Rövid távon a fogak idő előtti kopását, hosszú távon pedig a rágóizület kopását okozhatja, mely hosszan tartó kellemetlen fájdalommal járhat. Ilyenkor harapásemelő készítésére kerülhet sor. Néhány évig tartó terápia panaszmentessé teheti az ízületet, de a kopás sajnos rendkívül nehezen korrigálható.

Kell-e aggódnni akkor, ha valakinek nem nő ki a bölcsességfoga?

Nem, de nem szabad megfélemlenünk róla, hiszen ezek a fogak a későbbiek során okozhatnak panaszt. Az ilyen fogak eltávolítása kisebb szájsebészeti műtétet igényel, mely rutin beavatkozásnak számít és megfelelő eszközpark megléte esetén általában könnyű a kivitelezése.